

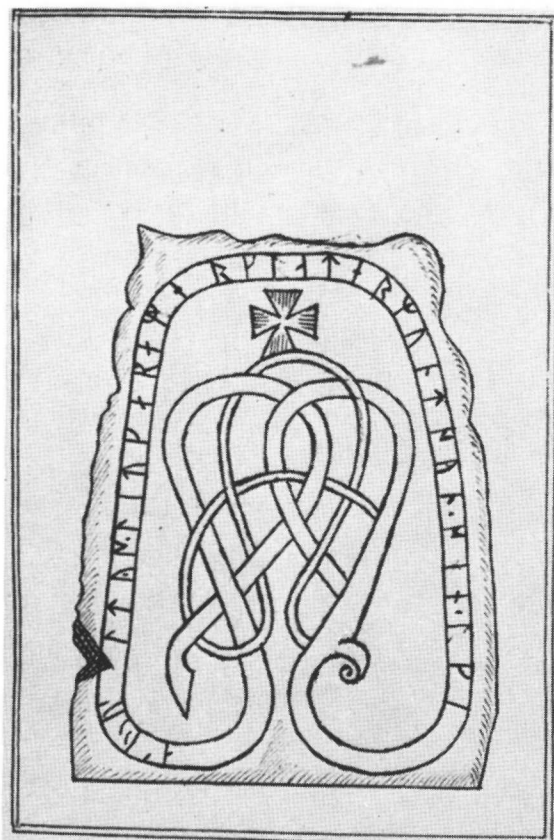

Fig. 223. U 1030. Björnhammar, Lena sn.
Efter teckning av Rhezelius.

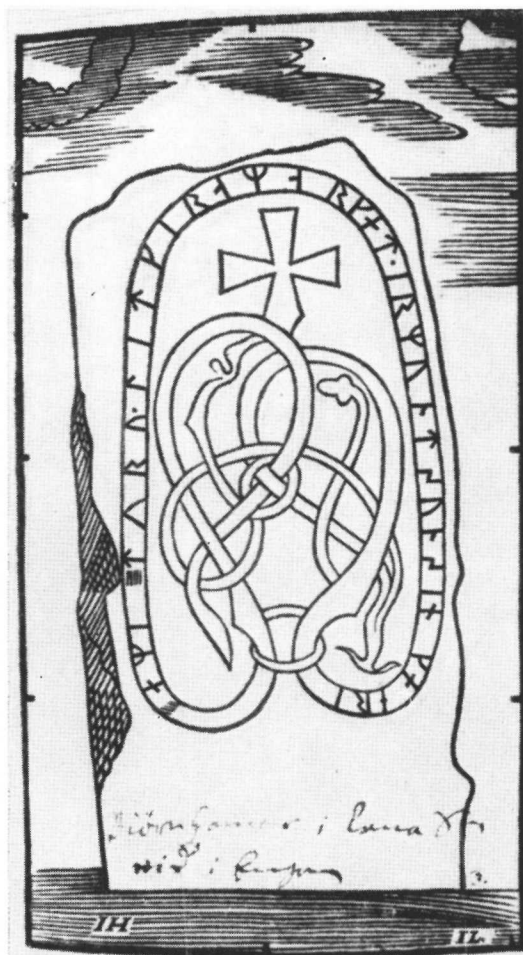

Fig. 224. U 1030. Björnhammar, Lena sn.
Efter B 518.

1029. Lena kyrka.

Litteratur: J. Bureus, F a 6 s. 148 n:r 250 (Bureus' egen uppteckning), F a 5 n:r 244; Kyrkoinventarium 1829 (ATA).

Ett runstensfragment, varav tyvärr icke någon avbildning är bevarad, låg enligt anteckning av Joh. Bureus »I Lena kyrkedör» (F a 6). »I Kyrkedören» (F a 5). Säkerligen är det samma sten, som omtalas i kyrkoinventariet 1829: »I yttre dören ligger ett stycke af en Runsten med Slingor. Stilen oläslig.» Stenen är icke omnämnd av Dybeck och har förgäves eftersökts 1942 och 1951.

Inskriften var tydligen oläslig redan för Bureus. Han har upptecknat några runor och streck, varefter han tillfogar: »dz andra bort nött af fötrene». Se fig. 220.

1030. Björnhammar, Lena sn.

Litteratur: B 518, L 230, J. Bureus, F a 6 på ett löst blad, F a 5 n:r 243; J. Rhezelius, F l 1 n:r 22; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 65; UFT h. 5 (1876), s. 31.

Avbildningar: J. Rhezelius, teckning (F l 1); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 518).

Runstenen fanns enligt J. Bureus (F a 5) på »Biörnhammars gerde». J. Rhezelius (F l 1): »Lena Sochn strax wid Salstad. I Biörnhammars gårdet står denna.» — Träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* har påskriften: »Biörnhammar i Lena Sⁿ nid i Engan» (B 518 och L 230: »Björnhammar»). — Stenen har senare varit helt försvunnen; den finnes icke upptagen i Celsius' eller Dybecks samlingar. Den söktes förgäves 1942.

Stenens höjd har varit omkr. 1,85 m., bredd omkr. 1 m.

Inskrift (enligt B 518):

-ami - turu · lit kira markat · irmunt sun sin kaeri

5 10 15 20 25 30 35

-ami - turu let gæra mærki at Ær(n)mund, sun sinn kaeri.

»-ami - turu lät göra minnesmärket efter Ärmund, sin son ...»

Till läsningen: Före 2 a har genom skraffering antytts, att här torde ha funnits en runa. Mellan 4 i och 6 t är avståndet så stort, att här sannolikt har funnits en runa. 7 u har formen av en liksidig triangel. 16 och 18 a ha bst endast t. v. om hst.

J. Rhezelius: a ... ltyš lītu kara merki at ermunt sun · sin · iki.

Inskriften har, av de bevarade läsningarna att döma, varit ganska svårläst. Det första namnet kan knappast identifieras. Det sista ordet är så olika uppfattat av de båda granskarna, att en tolkning icke låter sig göra. S. Bugge uttalar (*ANF* 8, s. 27) med skäl tvivel om läsningens riktighet. Om mansnamnet *Ærnmundr* (*Ærinmundr*) se U 15.

1031. Hånsta, Lena sn.

Pl. 60.

Litteratur: B 522, L 231. J. Bureus, s. 148 n:r 248 (Bureus' egen uppteckning), s. 193 n:r 139 (Rhezelius), F a 5 n:r 246, F a 1 s. 57; J. Rhezelius, F a 10:1 n:r 69, F l 1 n:r 20, F m 18, s. 347; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 2, bl. 66; O. Celsius, *Svenska runstenar* (F m 60) 1, s. 328; R. Dybeck, *Reseberättelse* 1864 (ATA); UFT h. 5 (1876), s. 31; Brev till riksantikvarien H. Hildebrand från f. d. organisten C. G. Lundegrén ^{23/6} och ^{29/6} 1886 (ATA); E. Brate, *Svenska runristare* (1925), s. 36; K. E. Westerberg, *Inventering av fornlämningar i Lena sn* 1927 (ATA); *Handlingar i ATA* 1950 och 1951.

Äldre avbildningar: J. Rhezelius, teckningar (F a 10:1, F m 18 och F l 1); J. Bureus, kopparstick (F f 6 n:r 99); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 522).

Runstenen står rest 3 m. N om vägen, ett stycke Ö om mangårdsbyggnaden i Hånsta n:r 1.

Inskriften finnes redan upptagen i Joh. Bureus' samlingar. Han har själv upptecknat den den 15 aug. 1633. Platsen anges vara »Vid Hånstad i Lena S.» (F a 6), »Hånsta» (F a 5). J. Rhezelius: »Wid Honsta» (F a 6), »Widh Honsta i hagen» (F a 10:1), »Widh Hånnsta i en Hästhaga» (F l 1). — I *Ransakningarna* meddelas, i en relation av komministern i Lena Elias Olai Belovius år 1677: »Finns ehn Runsteen vid ehn by som kallas Hånstad». — J. Peringskiöld, *Monumenta*: »På Hånesta ägor» (B 522: »Hånesta ägor»; L 231: »Hånestads ägor»). — O. Celsius tycks icke själv ha granskat inskriften. R. Dybeck har sökt den förgäves. Han anmärker i sin reseberättelse 1864: »Runstenarne som fordom funnits vid Altomta och Hånstad söktes flere gånger utan framgång. Man lofte att vidare leta efter dem. — Här tillåter jag mig nämna att uppsökandet af bautilske runstenar, oftast på trakter, der inga andra minnesmärken finnas, upptager en otroligt dryg tid, helst när runstenarne (såsom fallet är i en stor del af Upland) sällan eller alldrig förekomma vid sockenvägarne, utan måste sökas antingen vid nästan ofarbara s k. lervägar, eller rent af i vilda obygdor — ett förhållande som för öfrigt har sin stora märkvärdighet.» UFT h. 5 (1876): »Saknas troligen liksom föregående [U 1030], enär